

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 12695/2022
09.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића, Мирјане Андријашевић, Драгане Миросављевић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Путник, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 76/22 од 12.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 09.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 76/22 од 12.05.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 76/22 од 12.05.2022. године и пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 83/20 од 28.02.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена Република Србија – Привредни суд у Београду да му због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 1.454.053,00 динара са законском затезном каматом од 14.10.2019. године до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 104.250,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 76/22 од 12.05.2022. године, одбијена је, као неоснована, жалба тужене и потврђена је пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 83/20 од 28.02.2022. године, којом је обавезана тужена Република Србија, Привредни суд у Београду да тужиоцу због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 1.454.053,00 динара са законском затезном каматом од 14.10.2019. године до коначне исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 83.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. Закона парничном поступку.

Тужилац је одговорио на ревизију.

Одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе по питању одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршавања правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП одлучио као у првом ставу изреке пресуде.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачка 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био радник „Индустије котрљајућих лежајева“ АД Београд у периоду од 2001. до 2010. године. За обављени рад у фабрици није примао минималне зараде. Решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године отворен је стечајни поступак против стечајног дужника „Индустија котрљајућих лежајева“ АД Београд док је закључком Привредног суда Ст 4155/10 од 04.02.2011. године стечајном повериоцу, овде тужиоцу, признато и утврђено потраживање у износу од 1.454.053,00 динара укупно, с тим да је у првом исплатном реду тужиоцу признато потраживање од 196.440,00 динара и у трећем исплатном реду 1.281.814,00 динара. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 963/18 од 18.06.2018. године усвојен је приговор тужиоца и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/10 и наложено стечајном судији да у року од 4 месеца предузме неопходне мере и радње које су неопходне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника у циљу окончања поступка. Предузеће је пословало са већинским приватним капиталом и акције ИКЛ прешле су у власништво радника по основу одредбе члана 12. став 2. Закона о својинској трансформацији и члана 77. Закона о приватизацији. Предузеће

„ИКЛ“ је 15.11.2001. године приватизовано са 100% акцијског капитала са стањем на дан 28.12.1999. године, а пре тог датума предузеће је по структури било са већинским друштвеним капиталом. Друштво је располагало већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године. Решењем Владе Републике Србије од 07.02.2002. године, Влада је суспендовала све органе у предузећу „ИКЛ“ и образовала Одбор који ће обављати функцију суспендованих органа управљања и одредило вршиоца дужности директора који ће обављати функцију суспендованог органа пословођења. Република Србија је задржала управљање над предузећем до 01.01.2010. године, када је донета Уредба о престанку важења Уредбе о обавезној производњи одређених производа и пружању услуге и условима давања на привремено коришћење средстава предузећа.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев тужиоца усвојио, на основу одредбе члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер је закључио да стечајни дужник, без обзира на извршену приватизацију, није уживао довољну институционалну и пословну независност од државе, пошто је Влада Републике Србије именовала вршиоца дужности директора и Управни одбор, а суспендовала органе управљања предузећем.

Другостепени суд је побиијаном пресудом одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у усвајајућем делу главног захтева прихватајући закључак првостепеног суда да тужиочев послодавац није било предузеће независно од државе. Пошто тужиочево потраживање по основу неисплаћених зарада датира из периода када је држава, по посебном пропису, суспендовала органе предузећа ИКЛ и када је њеним пословањем управљала преко органа именованих решењем Владе РС и другостепени суд је закључио да тужиочев послодавац, без обзира на структуру капитала, није био привредни субјекат независан од државе и из тог разлога, у овом случају, немогућност наплате признатог потраживања из радног односа из стечајне масе предузећа може да се доведе у везу са контролом државе над послодавцем и утврђеном повредом права на суђење у разумном року. Из тог разлога по мишљењу другостепеног суда, држава тужиоцу одговара за штету по одредби члана 31. Закона о заштити на суђење у разумном року.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење (став 1); да суд, поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи, примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (став 2); одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3). Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак

усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године).

У конкретном случају тужиоцу је утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду СТ 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду СТ 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустија котрљајућих лежајева“ А.Д. из Београда које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу. Одговорност Републике Србије за материјалну штету, која је за извршне повериоце настала услед немогућности наплате њихових потраживања, која су била утврђена правноснажном одлуком суда или призната у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом, због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већински друштвеним или државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“ бр. 32/97) у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник Републике Србије“ број 1237/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином одредити или спровести принудно извршење нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењима објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна.

Међутим, овде то није случај, пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога је поступак својинске трансформације-приватизације окончан решењем надлежног Министарства привреде и приватизације од 15.11.2001. године. Тужиочево потраживање датира од 2001. године-2010. године, када је држава имала мањински удео у капиталу (41,50%). Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјекат приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника-послодавца тужиоца који је приватизован пре измена Закона о приватизацији.

Због тога је тужбени захтев тужиоца неоснован.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни касациони суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, тако што су туженој признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, и то састав одговора на тужбу у износу од 11.250,00 динара, приступ на два рочишта за главну расправу по 12.750,00 динара, састав жалбе 22.500,00 динара (07.09.2020. године),

састав жалбе (07.03.2022. године) 22.500,00 динара и састав ревизије 22.500,00 динара или укупно 104.250,00 динара у смислу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, а применом важеће Адвокатске тарифе.

Из тих разлога Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**